

Taloustorstai 17.8.2017

OHJELMA

klo 9:30 Tervetuloa Taloustorstaihin! *Sanna Lehtonen*

klo 9:40 Verojen kuukausitilitykset, maakuntauudistuksen käännteet verotuksen näkökulmasta *Jukka Hakola*

TAUKO

klo 10:30 Valtionosuuksien ennakointi 2018 *Sanna Lehtonen*

klo 11:00 Lakimuutos kuntien takauskeskukseen liittyen *Jari Vaine*

TAUKO

klo 11:30 Valtiovarainministeriön kanta 10.8.2017 vuoden 2018 valtion talousarvioesitykseksi *Minna Punakallio*

Ilmoittautuminen ja tallenne

- Taloustorstaihin ilmoittaudutaan [Webropol-lomakkeella](#). Kaikille ilmoittautuneille lähetetään linkki ja ohjeet suoran lähetyksen seuraamiseen.
- [Tekniset ohjeet](#) suoran lähetyksen seuraamiseen löytyvät sähköpostistasi (lähettäjä Tuija Valkeinen KE 16.8.2017)
- Taloustorstaita on mahdollista seurata myös [tallenteena](#) suoran lähetyksen jälkeen. Linkki tallenteeseen lähetetään kaikille ilmoittautuneille noin viikon kuluttua suorasta lähetyksestä.

Lähetyksen oletusnäkymä

jota käyttäjä voi halutessaan muuttaa*

Kommentti- laatikko

kysymysten ja kommenttien
lähettämiseen suoran
lähetyksen aikana

Esitysmateriaali

Videokuvassa
puhuja

*Kolme vaihtoehtoista näkymää

1. Pelkkä puhuja
2. Pelkkä esitysmateriaali
3. Jaettu ruutu (oletusnäkymä)

Kysymysten ja kommenttien lähettäminen Taloustorstaihin

- Lähetyksen aikana kommentit ja kysymykset tulevat perille [kommenttilaatikon](#) kautta
- [Palautekysely](#) lähetetään suoran lähetyksen jälkeen kaikille Taloustorstaihin ilmoittautuneille
- Toiveet tulevissa Taloustorstaissa käsiteltäviksi aiheiksi voi lähettää [sähköpostilla](#) Sannalle, Sanna.Lehtonen@kuntaliitto.fi

Taloustorstait syksyllä 2017

- To 7.9.2017 (hallituksen budjettiriihi 30.-31.8.2017)
- To 28.9.2017 (valtion vuoden 2018 TAE julkinen 18.9.2017)
- To 19.10.2017
- To 16.11.2017 (v. 2016 lopulliset verotiedot 10-11/2017)
- To 14.12.2017 (v. 2018 valtionosuuslaskelmat valmiina)
- Taloustorstait **alkavat klo 9.30** ellei toisin ilmoiteta. Yhden lähetyksen kesto on **enimmillään 2,5 tuntia**.
- Tiedotus **talouslista-sähköpostilistan** ja Kuntaliiton **nettisivujen** kautta

Ajankohtaista verorintamalta

Taloustorstai 17.8.2017
Jukka Hakola

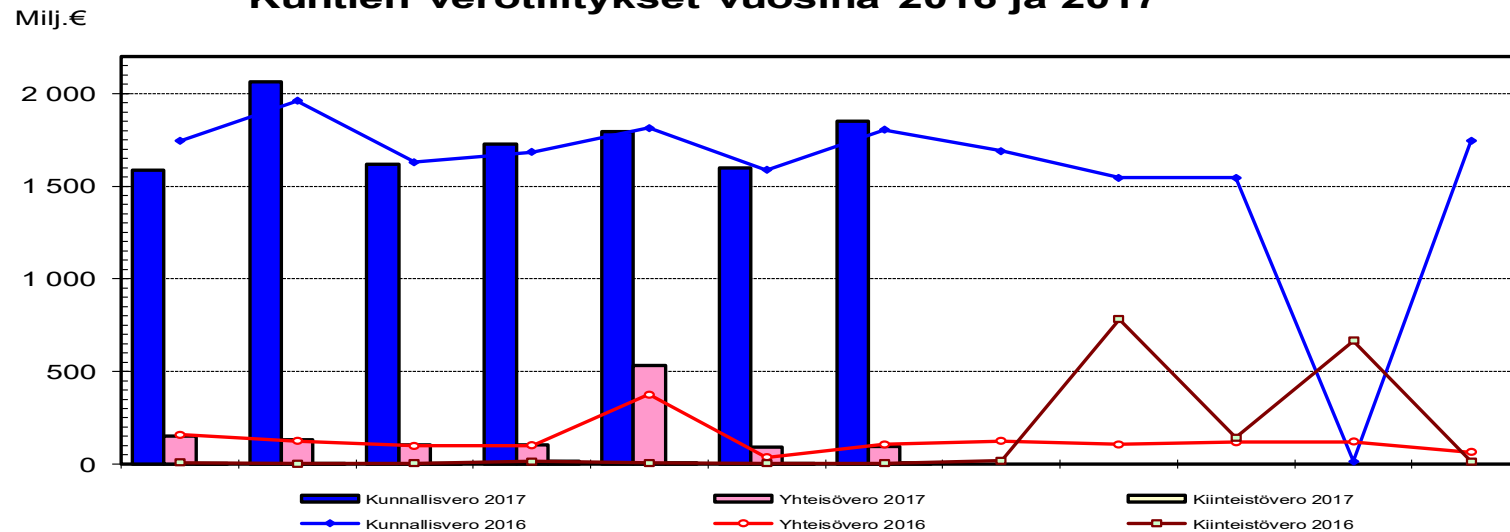
Ajankohtaista verorintamalta

- Verojen kuukausitilitykset
- Veroennusteiden päivitykset
- Budjettiriihi ja muut veroperustemuutokset
- Soten siirtolaskelmien päivitys 2020 tasolle verotuksen näkökulmasta

Kunnille tilittävät verot heinäkuussa 2017

	Heinäkuu 2016 milj. €	Heinäkuu 2017 milj. €	Muutos %	Kertymä vuoden alusta 2016 milj. €	2017 milj. €	Muutos %
Kunnallisvero	1 803,5	1 849,1	2,5	12 221,3	12 234,2	0,1
Yhteisövero	107,2	97,2	-9,4	1 002,9	1 210,7	20,7
Kiinteistövero	4,9	6,2	26,2	46,0	39,0	-15,1
Verot yhteensä	1 915,7	1 952,5	1,9	13 270,1	13 484,0	1,6

Kuntien verotilitykset vuosina 2016 ja 2017

Verojen kuukausitilitykset

Työnantajan oma-aloitteisesti maksamista sava-maksuista lasketun palkkasumman muutos 2017 (ed. vuodesta), %										
	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä				
Yksityinen yhteensä	19,7 %	9,6 %	7,0 %	8,0 %	5,4 %	9,4 %				
Valtio	-4,2 %	7,3 %	-2,5 %	-1,5 %	1,0 %	-10,1 %				
Kunnat	10,9 %	-3,1 %	-0,2 %	-2,0 %	1,6 %	-2,9 %				
Seurakunnat	5,1 %	-1,4 %	-2,0 %	-0,7 %	-0,4 %	-9,6 %				
Julkinen yhteensä	7,9 %	-1,2 %	-0,6 %	-1,9 %	1,4 %	-4,6 %				
Yhteensä	16,7 %	6,7 %	5,1 %	5,6 %	4,4 %	5,6 %				
Työnantajan oma-aloitteisesti maksamista sava-maksuista lasketun palkkasumman kertymän muutos 2017 (ed. vuodesta), %										
	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä				
Yksityinen yhteensä	19,7 %	14,6 %	11,9 %	10,9 %	9,8 %	9,7 %				
Valtio	-4,2 %	1,5 %	0,2 %	-0,2 %	0,0 %	-2,4 %				
Kunnat	10,9 %	3,7 %	2,4 %	1,3 %	1,3 %	0,5 %				
Seurakunnat	5,1 %	1,8 %	0,6 %	0,2 %	0,1 %	-2,4 %				
Julkinen yhteensä	7,9 %	3,2 %	1,9 %	1,0 %	1,1 %	-0,1 %				
Yhteensä	16,7 %	11,7 %	9,4 %	8,4 %	7,6 %	7,2 %				

Veroennusteiden päivitykset

- Seuraava päivitys elo-syyskuussa
 - » Aikataulu riippuu budjettiriihen muutoksien suuruudesta ja niistä käytettävissä olevien tietojen aikataulusta
 - » Lisäksi pyritään huomioimaan sote-aikataulun muutoksen tuomat vaikutukset kuntakohtaisesti
 - » Huomioidaan lisäksi elokuun tilitystiedot ja 21.8. julkaistavat Verohallinnon ennakkotiedot sekä VM:n ja verohallinnon arviot joulukuun oikaisuihin

Veroennusteiden päivitykset

- Kesäkuun ennusteissa otettiin ensimmäistä kertaa huomioon Verohallinnon ennakkotiedot
 - » Sitä edellisessä versiossa vuoden 2016 tietojen taustalla tulokehitystilasto
 - » Jo heinäkuun ennakkotiedoissa joidenkin kuntien osalta merkittäviä muutoksia
- Verotulojen kehitys ennusteita parempaa
 - » Huomioidaan seuraavassa ennusteessa

Budjettiriihi ja muut veroperustemuutokset

- Pohjissa ATI-tarkistus, asuntolainan korkovähennyksen leikkaus ja lapsivähennyksen päättyminen
- Budjettiriihestä odotettavissa veronkevennyksiä
 - » Minkä verran? Mille vuodelle?
- Muita muutoksia:
 - » Kiinteistöveron rajojen korotus
 - » Tuulivoimaloiden kiinteistöverotus
 - » Yhteisöveron metsäerän laskentaperusteen muuttaminen (?)

Soten siirtolaskelmien päivitys 2020 tasolle verotuksen näkökulmasta

- Mitä uudistuksen siirtyminen vuodelle eteenpäin tarkoittaa verotulojen kannalta?
 - » Ennusteet vuosille 2018-2019 olemassa kuntakohtaisissa kehikoissa jossa sote-uudistusta ei huomioitu
 - » Vuoden 2020 ennusteet ei enää käypiä
 - Verotulojen jaksotus muuttuu – vuoden 2020 verotulot tulevat nousemaan aiemmista ennusteista
 - Veroprosenttileikkaus ja veroperustemuutokset pitää mitoittaa uudelleen
 - Kun näiden vaikutus on tiedossa kuntakohtaisesti, niin voidaan tehdä uusia ennusteita – Tavoitteena jo seuraavassa päivityksessä

Jos tarvitsen ennusteen vuosille 2020-2021 jo nyt – mitä teen?

- Ota pohjaksi kunnan veroennustekehikko ilman sote-uudistuksen vaikutuksia
 - » Siitä kehikosta saat ennusteet vuosille 2018-2019
- Ota sote-uudistuksen huomioivasta kehikosta vuoden 2019 tilitysten negatiivinen muutosprosentti (kunnallis- ja yhteisövero)
 - » Lisää negatiivista kehitystä noin -1,5% yksikköä ja laske saadun kehitysprosentin perusteella vuoden 2020 tilitykset
 - » Kehikosta saatavaa vuoden 2020 muutosprosenttia voi soveltaa vuodelle 2021

Kiitoksia!

Kysymykset ja ihmettelyt:
jukka.hakola@kuntaliitto.fi
tai 050 411 7112

Ajankohtaista valtionosuuksista

Taloustorstai 17.8.2017

Kehittämispäällikkö
Sanna Lehtonen

Valtionosuuslaskelmat Kuntaliitto.fi:ssä

- Vuoden 2018 ennakkolliset valtionosuuslaskelmat
 - » [Julkaistu 11.5.2017](#)
 - » [Päivitetty 15.6.2017](#)
 - » [Seuraava päivitys 9/2017](#)

Liitteet

Ennakollinen laskelma kunnan valtionosuudesta ja kotikuntakorvauksista vuonna 2018
Lähde: Kuntaliitto 15.6.2017

Ennakkolaskelma kotikuntakorvaustuloista ja -menoista vuonna 2018
Lähde: Kuntaliitto 14.6.2017

Ohje valtionosuuslaskelmien tulkintaan
Lähde: Kuntaliitto 15.6.2017

Kuntaliitto.fi			
FI SV EN UUTISHUONE KUNNAT JA KUNTAYHTYMÄT TILASTOT JA JULKAISUT KUNTALIITTO			
Laki Talous Opetus ja kulttuuri Sosiaali- ja terveysasiat Elinvoima ja työllisyys Yhdyskunnat ja ympäristö Demokratia ja hallinto Pikalinkit			
Budjetointi ja taloussuunnittelu	+	Valtionosuusjärjestelmä	+
Kirjanpito	+	Valtionosuuslaskelmat	-
Konserniohjaus ja omistajapolitiikka	+	Kotikuntakorvaukset	+
Kuntatalouden tilastot	+		
Kuntatalous ja valtio	+		
Kustannuslaskenta	+		
Pääekonomistien palausta	+		
Talous- ja toimintatilaston luokitukset	+		
Tarkastus ja valvonta	+		
Tuloksellisuus	+		
Valtionosuudet	-		
Varainhankinta ja sijoitustoiminta	+		
Verotus	+		

Budjettiehdotus

Valtiovarainministeriön talousarvioehdotus vuodelle 2018 on julkaistu

Valtiovarainministeriö 🕒 10.8.2017 11.51

TIEDOTE

Menojen loppusumma ehdotuksessa on 55,4 miljardia euroa. Budjettiehdotus on 3,4 miljardia euroa alijäämäinen, mikä on selvästi vähemmän kuin tälle vuodelle on budjetoitu.

Valtiovarainministeri käy kahdenväliset neuvottelut talousarvioehdotuksesta ministeriöiden kanssa 16.–17. elokuuta.

Hallitus käsittelee talousarvioesitystä

30.–31 elokuuta.

Valtiovarainministeriön ehdotus vuoden 2018 talousarvioksi (budjetti.vm.fi)

Valtion talousarvioesitykset

[Etusivu](#) **2018** [2017](#) [2016](#) [2015](#) [Aiemmat talousarviot](#) [Ohje](#)

Vuosi 2018

Budjettiehdotus

Velkaa otetaan vähemmän ja julkinen talous vahvistuu

Valtiovarainministeriö 9.8.2017 17.02
TIEDOTE

Valtiovarainministeri Petteri Orpon talousarvioehdotus luo tilaa kasvulle ja työllisyydelle. Tavoitteena on turvata julkisten palvelujen ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus. Ehdotus julkaistaan kokonaisuudessaan valtiovarainministeriön verkkosivuilla torstaina 10. elokuuta.

Sote- ja maakuntauudistuksen rahoituksessa otetaan huomioon aikataulumuutos

Sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun ehdotetaan 166 miljoonan euron määrärahaa maakuntien hallinnon käynnistämiseen, palvelukeskusten perustamiseen ja ICT-muutostukeen. Sote- valinnanvapauspilottien toteuttamiseen ohjataan 100 miljoonan euron määräraha vuodelle 2018. Sote- ja maakuntauudistuksen aikataulumuutos siirtää valmistelurahoja tuleville vuosille.

Kuntien osallistumista maakunnille siirtyvän sote-ICT:n kehittämiseen vahvistetaan 40 miljoonan siirrolla valtionosuuksista kunnilta säästytväksi arvioituja kustannuksia vastaavasti.

Valtionosuusleikkaus -40 milj. € (7,31 €/as.)

*Taustalla ajatus, jonka mukaan kunnat ja sairaanhoitopiirit **lopettavat investointinsa** maakuntiin siirtyviin järjestelmiin osittain ja tämän johdosta kuntien kustannuksia säästyy.*

*Kuntaliiton kannan mukaan leikkaus on **vastoin valtionosuusjärjestelmän peruslogiikkaa**.*

Kustannustenjaon tarkistus muutettiin edellisessä valtionosuusuudistuksessa vuosittain tapahtuvaksi juuri siitä syystä, että uudistusten vaikutusten arvioinnista päästäisiin, ja todelliset kustannusvaikutukset vaikuttaisivat valtionosuuden mitoitukseen nopeammin automaattisesti kuntien kustannusten todellisuudessa alennuttua päätösten johdosta.

VM TAE-esityksen 10.8.2017 vaikutus valtionosuuksiin (1 uusi rivi)

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aloittavien koulujen rahoitukseen liittyvä vähennys	-164
Alueellisen erikoissairaanhoidon järjestämisen tehostaminen	-31 675
Asukasluvun ja laskentatekijöiden muutos	45 389
Kiinteistöveron kehittämishanke (siirto momentilta 28.01.01)	600
Kilpailukykysovimuksen vaikutus valtionosuuteen (Kiky)	-118 578
Kotikuntakorvausten muutos	-2 645
Maakunta- ja sote-uudistuksen tietohallintomenoihin liittyvä vähennys	-40 000
Muut muutokset	1 482
Opetushallituksen Oppilas-, opiskelija- ja tutkintotietojen sähköinen käsittelyjärjestelmä (ent. Todennetun osaamisen rekisteri) (siirto momentille 29.01.02)	-150
Opiskelijavalintapalvelut (siirron palautus momentilta 29.01.02)	171
Oppilaitosten perustamishankkeet	-5 700
Oppilas- ja opiskelijahuoltolain muutos	5 633
Perhehoidon kehittäminen	5 000
Perustoimeentulotuen Kela-siirtoon liittyvä kuntien hallintomenojen vähennys	-3 800
Pitkäaikaistyöttömien eläketuki	-9 000
Reseptien voimassaolon pidentäminen	-757
Syrjäisyyden laskentatekijöiden muutos	9 200
Säästö omais- ja perhehoidon kehittämisen johdosta	-8 869
Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus	-73 389
Vanhuspalvelujen laatusuosituksen tarkistaminen	-4 181
Varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensatio	25 000
Verotulomenetysten kompensatio	14 000
Yli 3-vuotiaiden lasten ja kasvattajien määrän suhteen muutos varhaiskasvatuksessa	-506
Ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmän kehittämishankkeeseen (VATI-hanke) liittyvä säästö	-252
Yhteensä	-193 191

Miksi valtionosuus muuttuu 2017 > 2018?

Kunta-
kohtainen
erittely
valtion-
osuuden
laskenta-
tekijöittäin

Lähde: KL / SL 7.7.2017				Kiinnostuksen kohteena oleva kunta 2018				Vertailu kuluvaan vuoteen 2017				Vertailu toiseen kuntaan			
				Vuoden 2018 ennakkolaskelma 15.6.2017				Valtionosuus vuonna 2017				Vuoden 2018 ennakkolaskelma			
				837 Tampere 228 274				837 Tampere 225 118				853 Turku 187 604			
				euroa €/asukas prosenttia				euroa €/asukas euroa prosenttia				euroa €/asukas euroa prosenttia			
Laskennalliset kustannukset															
Ikärakenne				695 915 239 3 049 69 %				692 857 556 3 078 3 057 682 0 %				581 311 267 2 547 -114 603 971 -16 %			
Sairastavuus				243 919 902 1 069 24 %				242 682 382 1 078 1 237 520 1 %				202 350 480 886 -41 569 422 -17 %			
Muut laskennalliset kustannukset				63 304 673 277 6 %				60 639 811 269 2 664 862 4 %				71 743 545 314 8 438 872 13 %			
Työttömyys															
Kaksikielisyys															
Vieraskielisyys															
Asukastiheys															
Saaristoluus															
Saaristo-osakunnat															
Koulutustausta															
Laskennalliset kustannukset yhteensä				1 003 139 813 4 394 100 %				996 179 749 4 425 6 960 064 1 %				855 405 292 3 747 -147 734 522 -15 %			
Valtionosuusprosentti, koko maan tasolla				25,34 %				25,29 %				25,34 %			
Omarahoitusosuus															
Omarahoitusosuus				821 964 454 3 600,78 82 %				816 588 531 3 627,38 5 375 923 1 %				675 520 731 3 600,78 -146 443 723 -18 %			
Laskennallisten kustannusten ja omarahoitusosuuden erotus, valtion osuus laskennallisesta kustannuksesta				181 175 360 793,67 18 %				179 591 219 797,76 1 584 141 1 %				179 884 561 788,02 -1 290 799 -1 %			
				"kunnan valtionosuusprosentti"				18 %				21 %			
Lisäosat															
Syrjäisyys															
Saamelaiten kotiseutualueen kunta															
Työpaikkaomavaraisuus															
Lisäosat yhteensä				11 564 096 51 100 %				11 324 783 50 239 313 2 %				9 508 800 42 -2 055 296 -18 %			
Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset				25 329 795 111 11 %				32 909 937 146 -7 580 142 -23 %				26 040 746 114 710 951 3 %			
Järjestelmämuutoksen tasaus (v. 2015 uudistuksen vaikutus 2018)				0 0 0 %				0 0 0 %				0 0 0 %			
Peruspalvelujen valtionosuus, ENNEN tulopohjan tasausta				218 069 251 955 97 %				223 825 938 994 -5 756 687 -3 %				215 434 107 944 -2 635 144 -1 %			
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus				6 441 298 28 3 %				-2 324 311 -10 8 765 609 -377 %				-797 833 -3 -7 239 132 -112 %			
Peruspalvelujen valtionosuus (VM)				224 510 550 984 100 %				221 501 627 984 3 008 922 1 %				214 636 274 940 -9 874 276 -4 %			
Kotikuntakorvaus				3 508 576 15				3 357 304 15 151 272 5 %				5 682 052 25 2 173 476 62 %			
Kotikuntakorvausmenot				12 826 726 57				12 826 726 57 149 847 1 %				7 928 266 35 -5 048 307 -39 %			
Kotikuntakorvausnetto				-9 467 997 -41				-9 469 422 -42 1 425 0 %				-2 246 214 -10 7 221 783 -76 %			
Peruspalvelujen valtionosuus + kotikuntakorvaus				215 042 553 942				212 032 205 942 3 010 348 1 %				212 390 060 930 -2 652 493 -1 %			
OKM:n valtionosuus				63 739 343 279				63 739 343 283 0 0 %				37 065 099 162 -26 674 244 -42 %			
Valtionosuus (kirjanpito)				288 249 893 1 263				285 240 970 1 267 3 008 922 1 %				251 701 373 1 103 -36 548 520 -13 %			

Vertailu
edellis-
vuoteen

Vertailu
toiseen
kuntaan

Luonnos hallituksen esitykseksi Kuntien takauskeskuksesta annetun lain muuttamiseksi - Kuntaliiton lausunnon taustaa

Taloustorstai 17.8.2017

Jari Vaine, erityisasiantuntija/rahoitusala
Suomen Kuntaliitto, kuntatalous

HE Kuntien takauskeskuksesta annetun lain muuttamiseksi, VM:n lausuntopyyntö I

- 1) Takauskeskuksen valtuuskunnan toimikauden alkamisajankohtaa muutettaisiin ja 2) laissa mainittaisiin nimenomaan mahdollisuus käyttää sopimusvakuuksia.
- 1) Kuntalain ja vaalilain muutosten seurauksena KTK:n uuden valtuuskunnan toimikausi alkaisi vasta lähes puolitoista vuotta kuntavaalien toimittamisen jälkeen. Säännöstä esitetään muutettavaksi niin, että toimikausi alkaisi kuntavaalien jälkeisen vuoden tammikuun 1 päivänä.
- 2) Voimassa oleva luottolaitossäntely ei mahdollista tilannetta, jossa luottolaitoksen omaisuutta merkittävässä määrin rasittaisi jonkin kolmannen tahon oikeus. Sääntelyn tavoitteena on, että luottolaitoksella olisi mahdollisimman paljon sen toiminnan turvaavia likvidejä varoja. Näihin varoihin ei saa kohdistua mitään rasitteita, esim. takauskeskuksen panttioikeutta sen antamien takausten vastavakuutena.
 - » Kuntien takauskeskuksesta annetun lain 8§ mukaan takauskeskus voi myöntää takauksia vain riittävää vakuutta vastaan. Lain 1§ tarkoittaman luottolaitoksen (Kuntarahoitus) maksuvalmiutensa turvaamiseksi ja riskeiltä suojautumiseksi tekemille järjestelyille takaus voidaan kuitenkin myöntää ilman vastavakuutta.
 - » Lain 8§ tulisi täsmentää niin, että mainittaisiin mahdollisuus kohdistaa Kuntarahoituksen toimintaan sopimuksilla takauskeskuksen aseman turvaamiseksi tarvittavia erityisehtoja eli kovenantteja => toimisivat takauskeskuksen asemaa turvaavina sopimusvakuuksina.

HE Kuntien takauskeskuksesta annetun lain muuttamiseksi, VM:n lausuntopyyntö II

3) Lakiin lisättäisiin uusi pykälä, jolla huomioitaisiin maakuntien perustamisesta (1.1.2019) aiheutuvat velallisen muutokset.

» Pykälä on tarkoitettu tulemaan voimaan yhtä aikaa maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain sekä pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaantulosta annettavan lain kanssa. (Muiden muutosten on tarkoitus tulla voimaan viimeistään syyskuussa 2017.)

Maakuntien perustamisesta aiheutuvat velallisen muutokset, lausuntopyynnössä kuvattu tausta I

- Maakuntiin siirrettävät kuntayhtymien velat v. 2016 tilinpäätöstietojen perusteella ovat noin 1,4 mrd euroa. Määrä kuitenkin todennäköisesti kohoaa siirtohetkeen mennessä, sillä sairaanhoitopiirien kuntayhtymille on myönnetty kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta annetun lain (548/2016) tarkoittamia investointilupia noin 1,4 mrd euron verran.
 - » Käytettävissä olevien tietojen perusteella sairaanhoitopiirien kuntayhtymien luotoista noin puolet on tällä hetkellä Kuntarahoitus Oyj:n luotottamia. Lisäksi näillä on Kuntarahoitus Oyj:n kanssa solmittuja leasing-sopimuksia erilaisia toimitila- ja laiteinvestointeja varten sekä merkittävä määrä johdannaissopimuksia.
 - » Täsmälliset tiedot siirtyvistä sitoumuksista saadaan kun kuntayhtymät ja kunnat antavat maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain sekä pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaantulosta annettavan lain 19 ja 23 §:ssä tarkoitetut selvitykset.

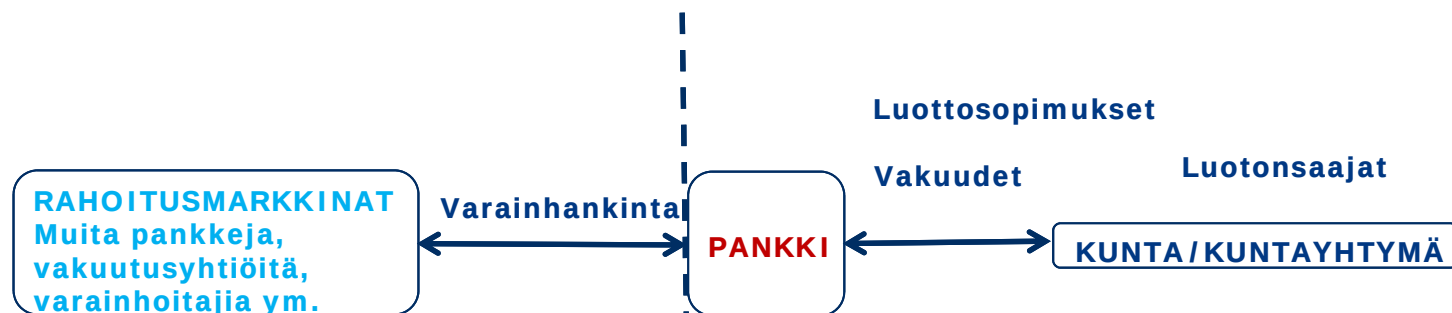
Maakuntien perustamisesta aiheutuvat velallisen muutokset, lausuntopyynnössä kuvattu tausta II

- Kuntien takauskeskuksesta annetun lain 1 ja 1 a §:stä ja niiden seurauksena kyseisessä laissa tarkoitetun luottolaitoksen eli Kuntarahoitus Oyj:n lainaehdoista johtuu, että ***Kuntarahoitus Oyj:n myöntämiä luottoja ei voida ilman lainsäädäntötoimenpiteitä siirtää tuleville maakunnille ja edelleen tulevalle maakuntien palvelukeskukselle.***
 - » Lakiin esitetään lisättäväksi säännös, joka mahdollistaisi edellä tarkoitettujen, ***kuntayhtymistä ja kunnista siirtyvien Kuntarahoitus Oyj:n myöntämien lainojen ja muiden sitoumusten säilymisen ennallaan*** sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirron yhteydessä. Säännöksillä ei puututtaisi muutoin takauskeskuksen toimintaperiaatteisiin, takauksen myöntämisen ehtoihin tai takauskeskuksen jäsenyhteisöihin.
 - » Vaihtoehtona säännöksen lisäämiselle on, että luotot ja muut sitoumukset irtisanottaisiin ja ne korvattaisiin järjestämisvastuun siirron yhteydessä muulla rahoituksella. Sitoumusten ennakainen irtisanominen johtaisi väistämättä ylimääräisiin kustannuksiin.

Valtion takaus siirtyville luotoille, lausuntopyynnössä oleva kuvaus hallituksen esityksestä

- Voimaanpanolain 28 §:n mukaan valtioneuvosto voisi päättää vastavakuutta vaatimatta, mutta muuten määräämillään ehdoilla, omavelkaisen valtioneuvoston takauksen myöntämisestä voimaanpanolain 19 ja 23 §:ssä tarkoitetussa selvityksessä esitettyjen velkojen ja muiden sitoumusten sekä niihin liittyvien koron- ja valuutanvaihtosopimusten sekä muiden vastaavien suojausjärjestelyjen ja sopimuksissa sovittujen korkojen ja muiden ehtojen täyttämisen vakuudeksi.
- Valtioneuvoston takauksen myöntämisellä selkeytettäisiin velkojen asemaa muutostilanteessa ja varmistettaisiin rahoitusjärjestelyjen jatkuvuus. Myönnettävien takauksien tarkkarajaisesta enimmäismäärästä päätettäisiin erikseen valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä sen jälkeen, kun kuntayhtymät ja kunnat olisivat antaneet voimaanpanolaissa tarkoitetun selvityksen.

Pankkien varainhankinta ja antolaina

Kukin pankki vastaa itse varainhankinnastaan resurssiensa ja vahvuksiensa puitteissa.

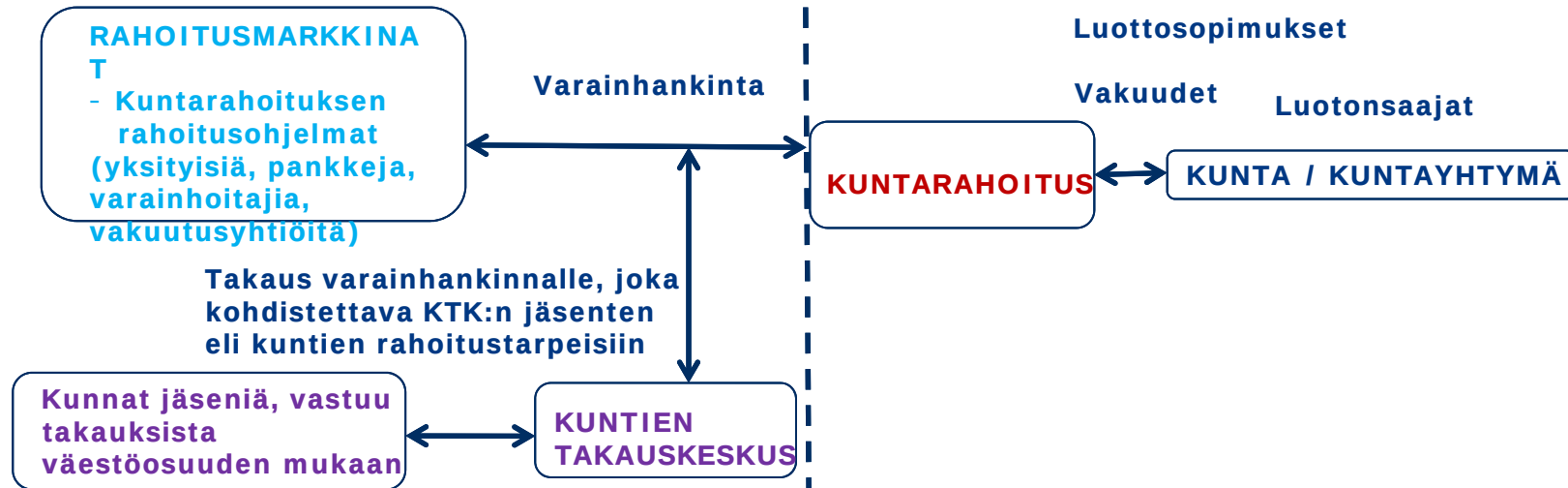
Varainhankinnan ehdot kuvaavat rahoittajien suhtautumista ko. pankin liiketoimintaan ja maksukykyyn (luottokelpoisuus ja -luokitus).

Luoton myöntävä pankki tekee luotonsaajien kanssa luottosopimukset rahoituksen ehdoista sekä sopii mahdollisista vakuusjärjestelyistä.

Vakuuksien tarkoitus on turvata luotonmyöntäjäpankin asema tilanteessa, jossa luotonsaaja ei kykene vastaamaan luoton velvoitteista.

Vakuuksilla ei ole yhteyttä luotonmyöntäjäpankin varainhankinnastaan aiheutuviin velvoitteisiin.

Kuntarahoitus Oyj:n varainhankinta ja antolainaus

Kuntien Takauskeskus takaa Kuntarahoituksen varainhankinnan. Jokainen Manner-Suomen kunta on KTK:n jäsen ja osallistuu takausvastuuseen osuuttaan Suomen väestöstä vastaavalla osuudella.

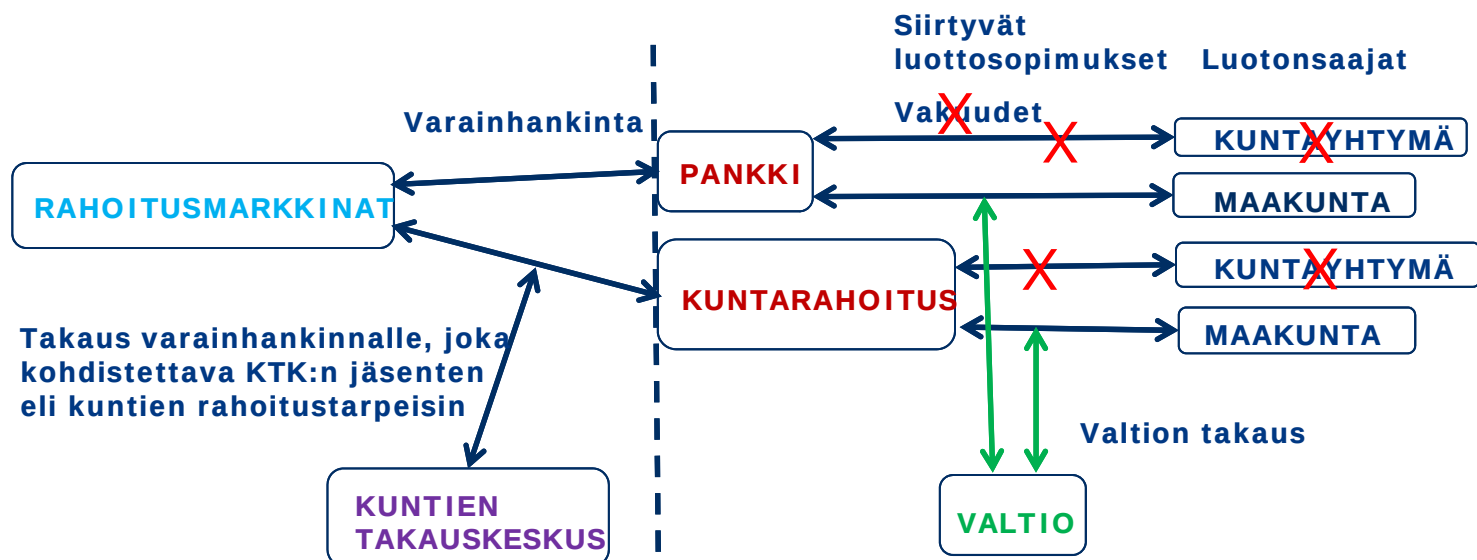
Varainhankinnan ehdot kuvaavat rahoittajien suhtautumista järjestelmään. KTK-lain mukaan taattavalla varainhankinnalla bankitut varat tulee ohjata jäsenten eli kuntien käyttöön.

Kuntarahoitus tekee luotonsaajien kanssa luottosopimukset rahoituksen ehdoista sekä sopii mahdollisista vakuusjärjestelyistä.

Vakuuksien tarkoitus on turvata Kuntarahoituksen asema tilanteessa, jossa luotonsaaja ei kykene vastaamaan luoton velvoitteista.

Vakuuksilla ei ole yhteyttä Kuntarahoituksen varainhankinnastaan aiheutuviin velvoitteisiin.

Valtion takaus siirtyville luotoille HE mukaan

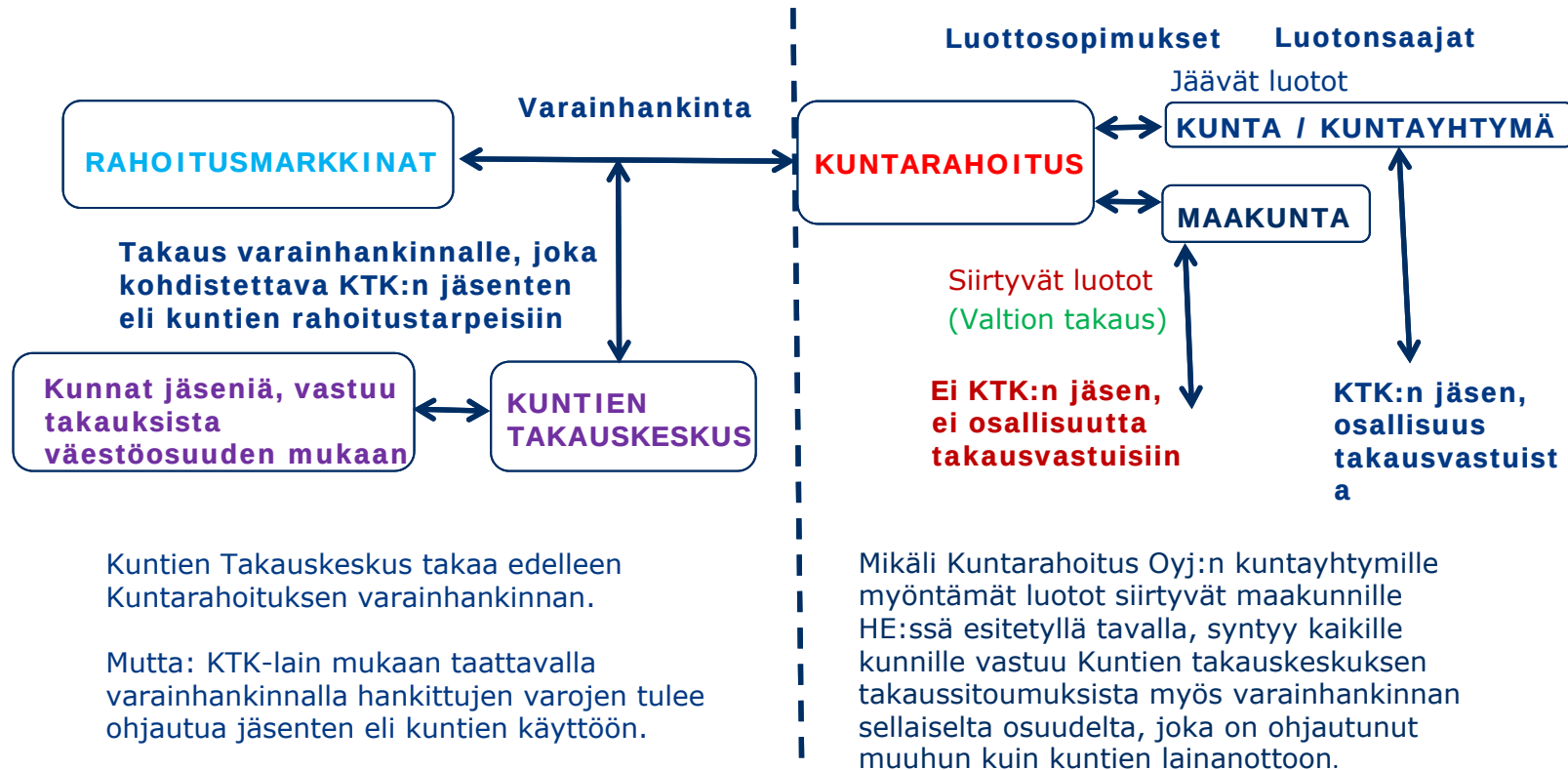
Liikepankkien ja vastaavien toimijoiden varainhankinta jatkuu entiseen tapaan.

Kuntien Takauskeskus takaa edelleen Kuntarahoituksen varainhankinnan.

Valtio antaa takauksen kaikille rahoittajille maakunnille siirtävistä luottosopimuksista. Käytännössä valtion takaus tulee aiempien vakuuksien sijaan.

Valtion takaus on sinänsä kaikkien rahoittajien kannalta tasapuolinen. Kuitenkaan sillä ei ole yhteyttä pankkien varainhankintaan eikä Kuntarahoituksen varainhankinnasta kunnille aiheutuviin takausvastuisiin.

Kuntarahoituksen varainhankinnan ja rahoituksen käytön epäsymmetria HE jälkeen

Varainhankinnan ja rahoituksen käytön epäsymmetrian riskit kunnille I

- Kuntien taseissa olevat vastuut pienenevät maakunnille siirtyvien lainojen määrällä
- Siirrolla **ei kuitenkaan ole vaikutusta taseen liitetiedoissa oleviin vastuisiin** Kuntien takauskeskuksen sitoumuksista
 - » **Nämä vastuut päinvastoin suhteellisesti kasvavat, mikäli takausvastuiden ja rahoituksen käytössä on epäsymmetria, eli Kuntien takauskeskuksen takaamaa varainhankintaa ohjautuu muiden kuin kuntien käyttöön**
- Epäsymmetria on syntymässä tilanteessa, jossa kuntien taloudellinen asema on heikkenemässä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirtoon liittyvien, kunnilta maakunnille tapahtuvien omaisuuden siirtojen ja niiden kunnille aiheuttamien taloudellisten vaikutusten vuoksi
- Yleisessä tiedossa on kansainvälisten rahoittajien ja luottoluokittajien luottamus Suomen kuntien rahoitusjärjestelmään. Luottamuksen keskeisiä elementtejä ovat mm. takausvastuiden ja rahoituksen käytön symmetria sekä verotusoikeus.
 - » **On perusteltu syy kantaa huolta siitä, että esitettyjen muutosten myötä kansainvälisten rahoittajien ja luottoluokittajien suhtautuminen kuntien rahoitusjärjestelmää kohtaan voi muuttua ja jopa johtaa luottoehtojen heikkenemiseen.**

Varainhankinnan ja rahoituksen käytön epäsymmetrian riskit kunnille II

- **Mikäli siirtyvät luotot joudutaan irtisanomaan, prosessi toteutuisi ennen siirtoa maakunnille, jolloin vastuut ja riskit luottojen uudelleenjärjestelystä jäisivät kuntayhtymille**
 - » *Vaikutukset kuntayhtymien yli- ja alijäämien käsittelyyn?*
 - » *Tällä hetkellä ei ole varmuutta, mikä organisaatio tällaisessa tilanteessa ottaisi luotot vastatakseen ja miten rahoitus järjestettäisiin*
- Varainhankinnan takausvastuiden ja rahoituksen käytön epäsymmetria vallitsee jo nyt sosiaalisen asuntotuotannon luototuksessa
 - » Valtio on mukana Kuntarahoituksessa, mutta ei Kuntien Takauskeskuksessa
 - » *Jo tämän epäsymmetrian purkamiseen on paineita*
- Joudutaan arvioimaan suhtautuminen maakunnille avautuvaan mahdollisuuteen käyttää Kuntarahoitus Oyj:n rahoitusta myöhemminkin, esimerkiksi Maakuntien Tilakeskuksen potentiaalsiin rahoitustarpeisiin
- Takausvastuiden ja rahoituksen käytön symmetria toteutuu, kun kaikki Kuntarahoitus Oyj:n rahoituksen käyttäjät ovat Kuntien takauskeskuksen jäseninä osallisina Kuntien takauskeskuksen Kuntarahoitus Oyj:n varainhankinnalle antamien takausten vastuissa

Päivitetty HE 8 / 2017

- **Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kuntien takauskeskuksesta annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta**
- **ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**
 - » Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Kuntien takauskeskuksesta annettua lakia. Takauskeskuksen valtuuskunnan toimikauden alkamisajankohta muutettaisiin ja laissa mainittaisiin nimenomaisesti mahdollisuus käyttää sopimusvakuuksia.
 - » Lain on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian.

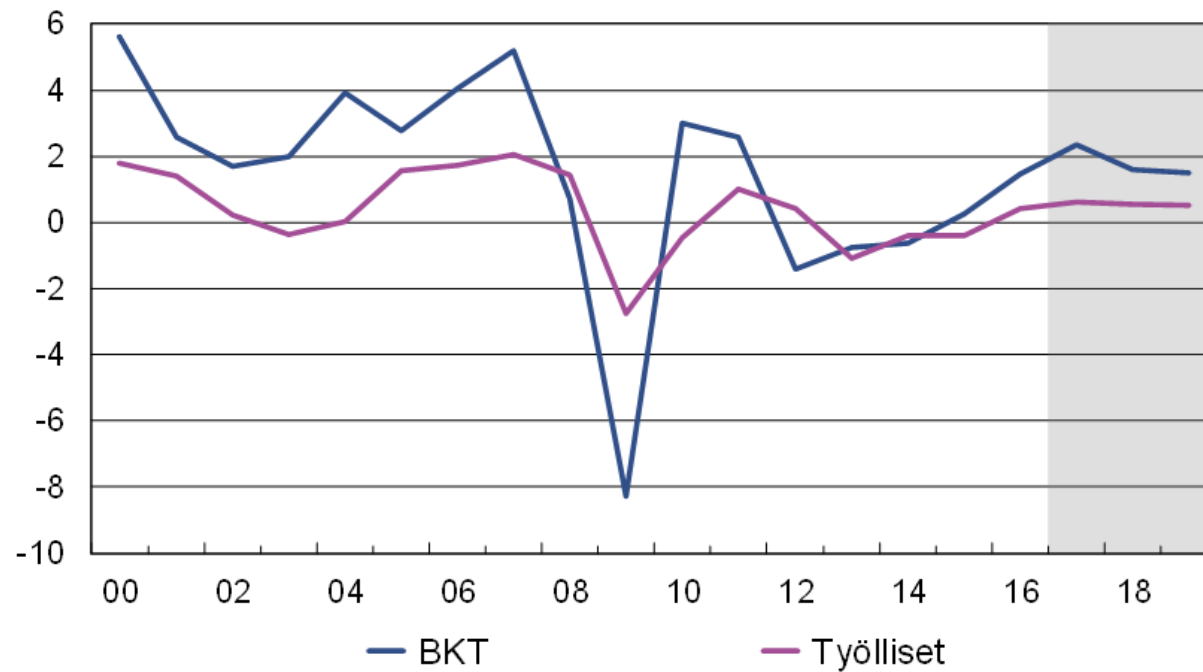
Jari Vaine
Erityisasiantuntija, rahoitusala
puh. (09) 771 2018, 050 562 7687
jari.vaine@kuntaliitto.fi

Valtiovarainministeriön kanta vuoden 2018 valtion talousarvioesitykseksi Kuntatalouden näkökulma

17.8.2017
Minna Punakallio

Talouskasvu on piristynyt 2017, mutta työllisyyskehitys paranee vaimeasti

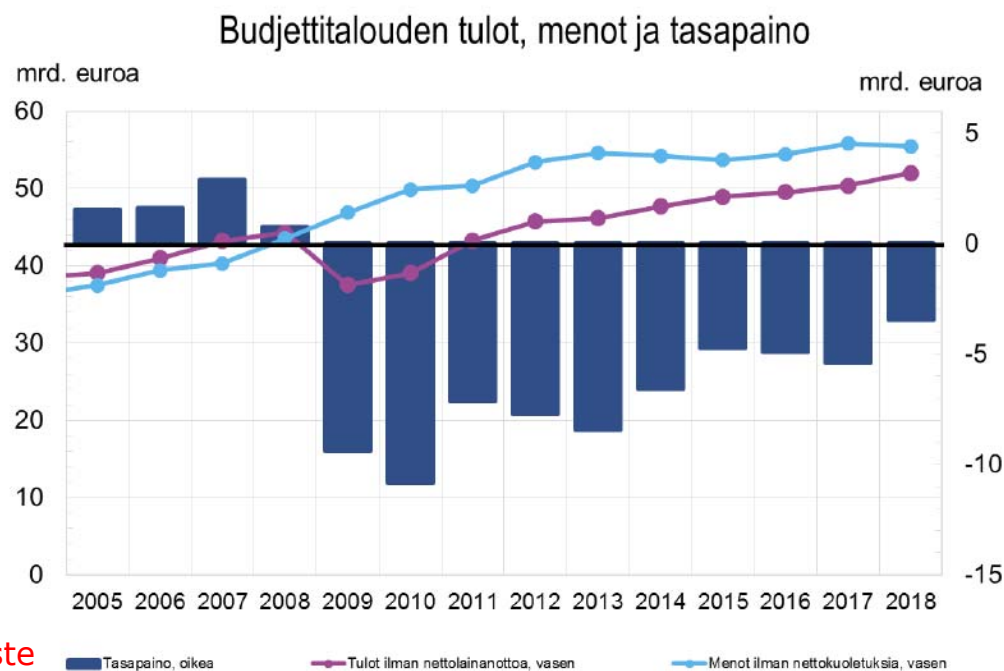

Mitä VM-budjettiesitys 2018 pitää sisällään?

- VM budjettiesitys pohjautuu keväällä hyväksyttyyn julkisen talouden suunnitelmaan. Ei uusia menopäätöksiä (paitsi sote- ja maku-valmisteluun liittyvä leikkaus), ei uusia veropäätöksiä
- Esityksen pohjana kuntataloudessa edelleen kehyksessä käytetyt laskennalliset menosäästöt ja niihin pohjautuvat valtionosuusleikkaukset
- Valtion menot 55,4 mrd. €, hiukan (vajaat 400 milj. €) vähemmän kuin tälle vuodelle on budjetoitu
- Valtion tulot 52 mrd. €
- Alijäämä 3,4 mrd. €
- Valtion velka nousee 111 mrd. euroon

Valtion budjettitalouden tasapaino

2014 (TP): –6,6 mrd. euroa
2015 (TP): – 4,7 mrd. euroa
2016 (TP): – 4,9 mrd. euroa
2017 (LTA1): –5,4 mrd. euroa
2018 (TAE): –3,4 mrd. euroa

Kuntatalouden uusi tulo- ja menoennuste valmistuu syyskuun alkupuolella.

Hallituksen tavoittelemat säästöt eivät ole toteutuneet kuntataloudessa täysimääräisesti

- Hallitus tavoittelee julkiseen talouteen hallituskaudella neljän miljardin säästöjä, josta kuntatalouden osuus on noin 700 milj. euroa
- Kesäkuussa 2017 kuntakysely hallituksen esittämien säästöjen euromääräisestä toteutumisesta
- Kuntien mukaan hallituksen toimenpiteet ovat näkyneet kuntataloudessa 220 milj. eurolla
- Hallituskauden loppupuolella on vielä aikaa toteuttaa lisäsäästöjä
- Kuntien muut säästötoimet tasapainottavat tilannetta

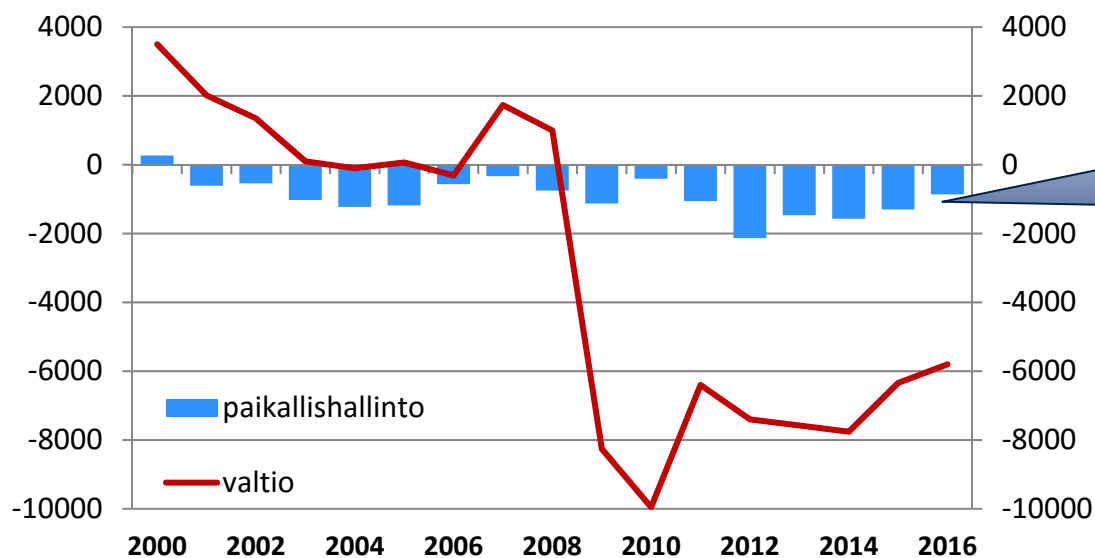
	Kuntakyselyn arvio säästöistä vuonna 2018	Hallituksen tavoite säästöiksi 2018
Sosiaali- ja terveystoimen asiakasmaksut	105	150
Vuosityöajan pidentäminen, kiky	60	190
Subjektiviisen päivähoidon rajaaminen	10	41
Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus	10	54
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta	5	20
Omais- ja perhehoidon kehttäminen ja kalliimman laitoshoidon korvautuminen	30	135
Alueellisen erikoissairaanhoidon keskittäminen	0	175
YHTEENSÄ	220	765

Keskeisimmät kuntatalouteen kohdistuvat päätökset VM:n TA-esityksessä 2018

- kiky-leikkaus 120 milj. €, kun työajan pidennykseen perustuva säästöarvio leikataan kuntien valtionosuuksissa täysimääräisesti (tänä vuonna 75 prosenttisesti)
- Kuntien 40 milj. € vos-leikkaus, jota perusteellaan kuntien sote-ICT:n kehittämismenojen pienentämisellä
- Alueellisen erikoissairaanhoidon tehostamisen vaikutusarvion perusteella kuntien kustannusten arvioidaan pienenevän 125 milj. eurolla, mikä merkitsee 32 milj. euron leikkausta valtionosuuksiin. -
- Kiinteistöveroä korotetaan hallitusohjelman mukaisesti 25 milj. € vuonna 2018
- Muita kunnallisveron tuottoa kasvattavia verovähennysmuutoksia: lapsivähennyksen poisto, korkojen verovähennysoikeuden kavennus
- omais- ja perhehoidon kehittämisen arvioidaan pienentävän kuntien kustannuksia 35 milj. €. Valtionosuuksia pienennetään 9 milj. €. Kuntien mukaan säästöt noin viidesosa hallituksen laskelmista.
- Eläketuki (Lex Linström) pienentää kuntien tuloja 30 milj. €, menot pienenevät 24 milj. €
- vaka-maksuja alennetaan, kompensaation riittävydestä (yhteisövero +60 milj. €, kiinteistövero +25 milj. €, vos + 25 milj. €) pidettävä huolta
- Ammatillisen koulutuksen reformi toteutetaan 2018, reformin toimeenpanoon 15 milj. €
- Sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun ehdotetaan 166 milj. €, valinnanvapauskokeiluihin 100 milj. €. Esityksessä ei rahoitusta esivalmisteluun 2018 alkupuolella. Vähimmäistaso maakuntien omien arvioiden mukaan 22 milj. €
- Muutamia lisäpanostuksia esim. paperittomien terveydenhuoltoon (5,3 milj. €), perusopetuksen tasa-arvon vahvistaminen

Kesällä tarkentuneita tilastotietoja: kuntatalouden tilannekuva 2016 koheni, mutta investointien vuoksi velka kasvaa yhä.

Kansantalouden tilinpidon mukainen nettoluotonanto eli kokonaistulojen ja -menojen (ml. investoinnit) erotus, milj. €

Viime vuonna kunta-sektorin rahoitusasema parani 435 milj. €, mutta yhä miinuksella

VM-kanta ei muuttanut kuntatalouden keväällä julkaistua kehitysuraa

- Kuntien kirjanpidon mukaisen kuntatalousennusteen ja kuntatalousohjelman valmistelu käynnissä
 - » Heikennyspainetta: VM:n kuntaennusteessa sisällä lähdes täysimääräisesti hallituksen toimista aiheutuneet laskennalliset sopeutustoimet. Jos vaikutusarvioita muutetaan niin kuntatalouden ennuste heikkenee lievästi
 - » Positiivista painetta: Parantunut suhdannetilanne, kuntataloustilastot vuodelta 2016 paranivat kesäkuussa
- Iso kysymys on edelleen se, että voidaanko kuntataloudesta leikata laskennallisten säästöarvioiden perusteella hyötyjä, joita ei ole saavutettu hallituksen päätösten perusteella
- Auki on myös kilpailukyky sopimuksen vaikutukset kuntatalouteen 2018
- Asiat selkeytyvät lähiviikkoina

Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelma vuosina 2015-2021, mrd. €

Tuloslaskelman erä	2015	2016*	2017**	2018**	2019**	2020**	2021**
Toimintatulot	9,19	9,21	8,95	8,97	6,74	6,92	7,10
Toimintamenot	-36,75	-37,22	-36,42	-36,98	-17,13	-17,54	-18,00
Toimintakate	-27,56	-28,00	-27,47	-28,01	-10,40	-10,62	-10,89
Verotulot	21,77	22,07	21,83	22,40	11,73	11,42	11,55
Valtionosuudet	8,23	8,81	8,67	8,55	2,36	2,50	2,57
Rahoituserät, netto	0,25	0,26	0,26	0,24	0,27	0,27	0,27
Vuosikate	2,70	3,15	3,29	3,17	3,95	3,57	3,49
Poistot ja arvonalent.	-2,66	-2,63	-2,73	-2,83	-2,65	-2,75	-2,85
Satunnaiserät, netto	0,33	0,33	0,29	0,29	0,29	0,29	0,29
Tilikauden tulos	0,36	0,84	0,84	0,62	1,59	1,10	0,93
muutos-%:							
Toimintatulot	-22,0	0,3	-2,8	0,2	-24,9	2,7	2,7
Toimintamenot	-4,4	1,3	-2,1	1,5	-53,7	2,4	2,6
Verotulot	2,8	1,4	-1,1	2,6	-47,6	-2,6	1,1
Valtionosuudet	0,4	7,0	-1,7	-1,4	-72,4	5,9	2,9

Vuonna 2015 tuloslaskelman eriin vaikuttaa kunnallisten liikelaitosten sekä ammattikorkeakoulujen yhtiöittäminen sekä tilastouudistus.
Vuonna 2017 toimintatuloja ja -menoja sekä valtionosuuksia pienentää perustoimeentulotuen laskutuksen ja maksatuksen siirto Kelalle sekä kiky-sopimus.

Talouden paraneminen vuonna 2019 johtuu pääosin siitä, että veroprosenttien ja yhteisöveron jako-osuuden loikkauksista huolimatta kunnilla tilitetään vielä aiempien verovuosien veroja aiempien vuosien korkeampien veroprosenttien ja jako-osuuksien perusteella.

Kuntien ja kuntayhtymien rahoituslaskelma vuosina 2015-2021, mrd. €

Rahoituslaskelman erä	2015	2016*	2017**	2018**	2019**	2020**	2021**
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	2,70	3,15	3,29	3,17	3,95	3,57	3,49
Satunnaiset erät, netto	0,33	0,33	0,29	0,29	0,29	0,29	0,29
Tulorahoituksen korjauserät	-0,61	-0,56	-0,57	-0,57	-0,57	-0,57	-0,57
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-4,42	-4,23	-4,70	-4,85	-4,05	-4,10	-4,15
Rahoitusosuudet investointeihin	0,19	0,20	0,23	0,25	0,20	0,19	0,19
Investointihyödykkeiden luovutustulot	0,97	0,85	0,88	0,90	0,73	0,70	0,70
Toiminnan ja investointien rahavirta	-0,83	-0,26	-0,59	-0,81	0,55	0,08	-0,04
Rahoituksen rahavirta							
Antolainojen muutokset	-0,24	-0,06	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2,82	2,43	2,75	3,06	1,80	2,37	2,59
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1,97	-1,96	-2,10	-2,20	-2,30	-2,40	-2,50
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,21	0,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut muutokset	0,16	-0,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahavarojen muutos	0,15	0,12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahavarat 31.12.	5,11	5,23	5,24	5,24	5,24	5,24	5,23
Lainakanta 31.12.	17,40	18,02	18,66	19,53	17,02	16,99	17,08

Kuntaliiton viestit budjettivalmisteluun syksyllä 2017 – Ei jakovaraa

- Hyvästä kehityksestä huolimatta kuntatalouden tilanne on tiukka, kunnittaiset erot suuria
 - » Kiky heikentää kuluvana vuonna voimakkaasti tulopohjaa
 - » Menosäästöjä ei ole tulossa odotetulla tavalla
- Kunnilla merkittäviä investointipaineita, esim. korjausvelka
- Palkkakustannukset pidettävä kurissa
- Sote- ja maakuntauudistus tuo epävarmuutta kuntatalouden suunnitteluun ja liikkumavaraan
- Kuntatalouden kestävydestä ja vakaudesta huolehtiminen on tärkeää
 - » Vero- ja maksumenetykset kompensoitava kunnille

Kuntaliitto: sopeutusta jatkettava

- Kuntaliitto tukee hallituksen tavoitteita sopeuttaa kuntataloutta 700 milj. eurolla vuoden 2019 tasossa
- Hallituksen kuntatalouden säästöt ovat jäämässä kuntakyselyn mukaan vajaiksi, mutta kuntien henkilöstömenosäästöt ja muut omat säästötoimet korjaavat tilannetta
- Osa hallituksen kuntapäätöksistä heikentää kuntataloutta oletettua enemmän
 - » Omais- ja perhehoitajien etujen parannukset ovat lisänneet kustannuksia oletettua voimakkaammin
 - » Varhaiskasvatusmaksujen alennuksilla oletettua suurempia tulojen menetyksiä
- Kuntien on tärkeää jatkaa hallitusohjelmassa mahdollistettuja säästötoimia vielä loppuhallituskauden aikana
- Hallituksen tulee jatkaa lisäsäästöjen etsimistä yhteistyössä Kuntaliiton kanssa

Kuntaliitto: kiky-leikkaus jaksotettava uudestaan

- Kiky-vuosityöajan pidennys pienentää kuntakyselyn mukaan kuntien kustannuksia 60 milj. euroa (vuoden 2019 taso), mutta tällä perusteella kuntien valtionosuuksia leikataan 120 milj. euroa vuonna 2018.
 - » Lisäksi 70 milj. euron leikkaus jo vuonna 2017
- Vuosityöajan pidennykseen perustuva vuosilisäleikkaus jaksotettava uudestaan 2018-2019

Muuta huomioitavaa budjettiriihessä

- Toimenpiteitä korjausvelan, kuten homekoulujen kunnostamiseksi, on valmisteltava kuntasektorin ja valtion yhteistyönä
- Käynnistyneitä kuntaperusteisia alueellisia työllisyyskokeiluja jatkettava vuoteen 2020 asti
- Sote- ja maakuntauudistuksen pidentyneen valmisteluajan edellyttämät resurssit varmistettava